

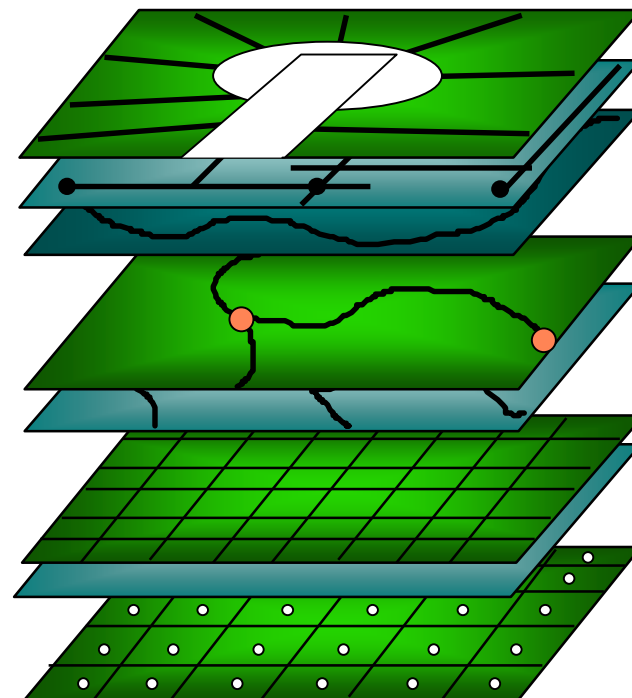
ГИС у шумарству
Векторски модел података
Структура

Проф. др Бранислав Драшковић

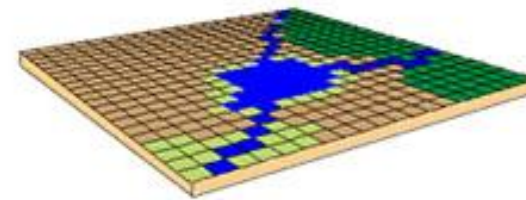

Три су фундаменталне презентације у ГИС-у преко којих се изграђује просторна база података су:

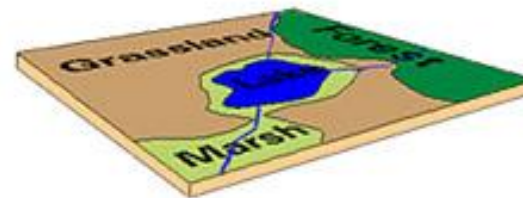
1. Векторски ентитети
2. Растерски ентитети
3. Атрибути

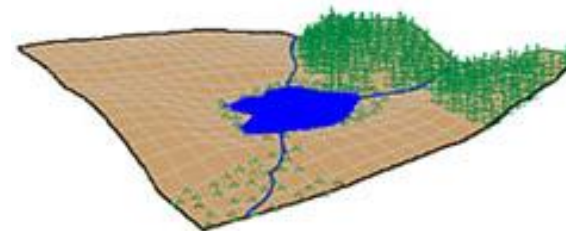
- Код векторског типа података објекти у природи се приказују помоћу основних геометријских облика
- користе се за представљање дискретних објеката са јасно одређеним границама (објектно оријентисана презентација окружења)
- Заузимају мање меморије од растерских података

Растерски модел

Векторски модел

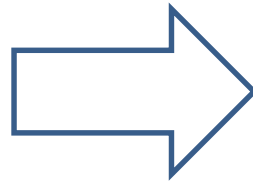

Стварни свијет

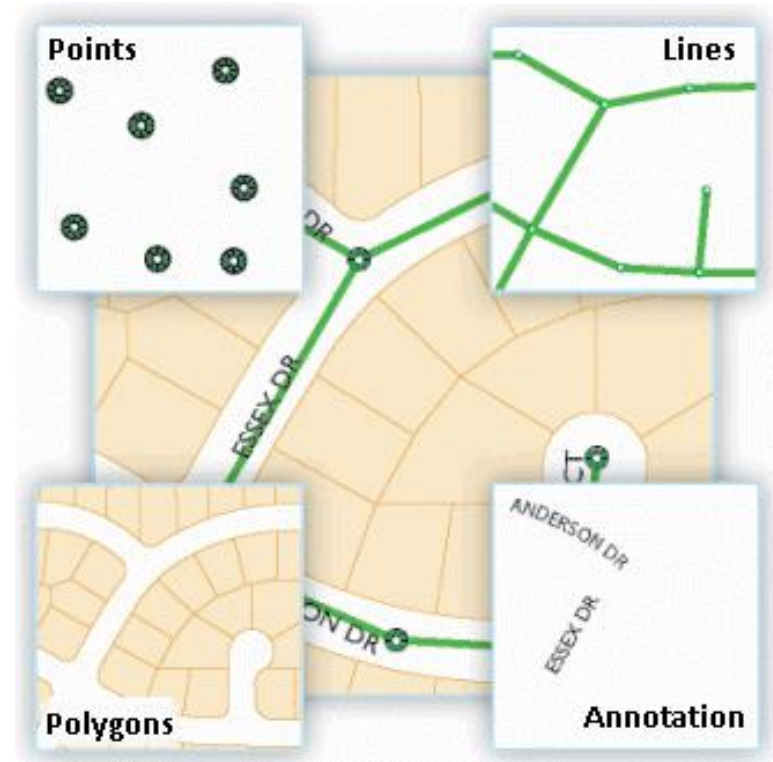

Код векторског модела за представљање објеката из реалног свијета користе се три основна геом. облика:

1. Тачке
2. Линије
3. Полигони

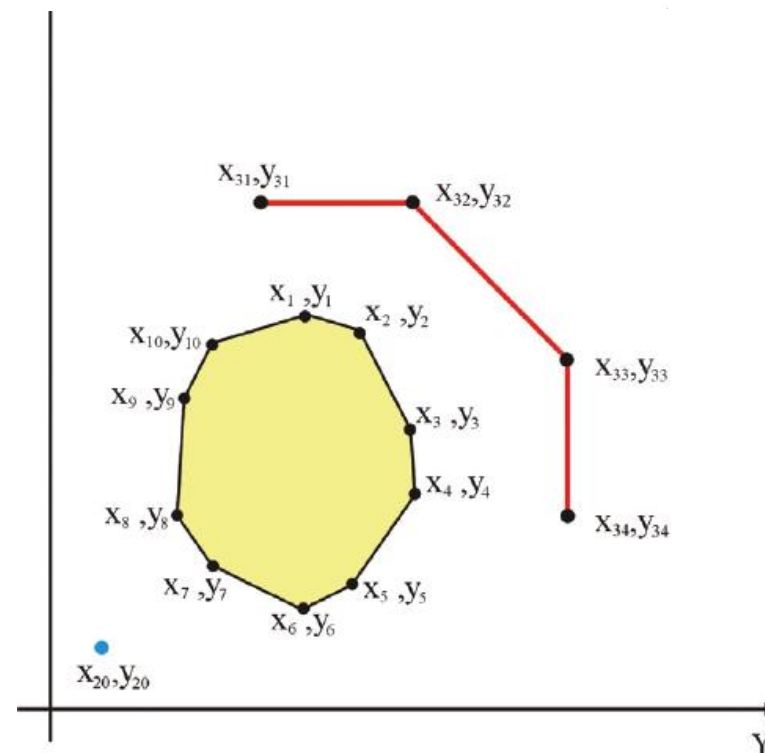

Сваки објекат из реалног свијета се може представити комбинацијом ова три облика.

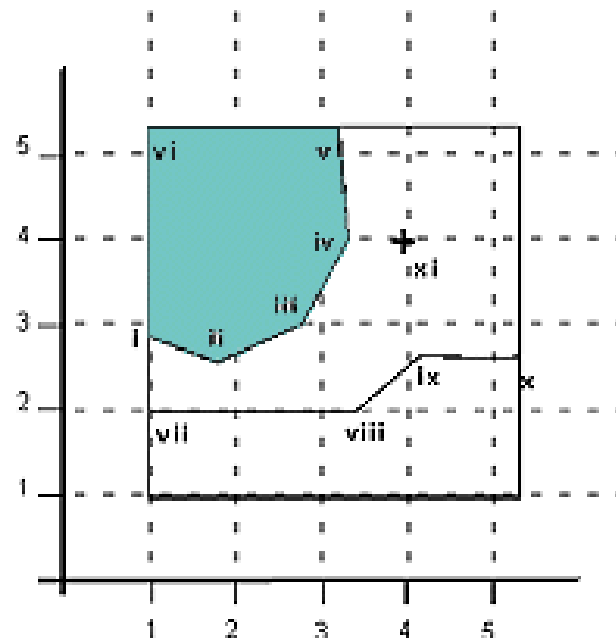
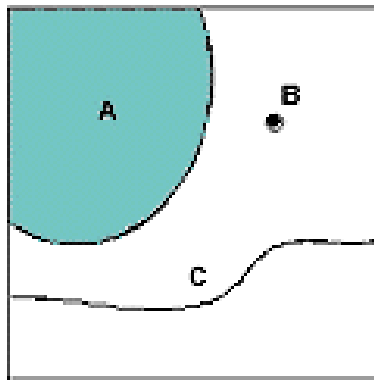
- С обзиром да се њихов положај дефинише координатама, односно вектором положаја, ови подаци су добили назив **векторски**
- Посебан тип векторских података су називи или описи (anotation)

- Вектор је дефинисан почетном координатом, припадајућом величином и правцем.

Стварни свијет → Дигитални модел

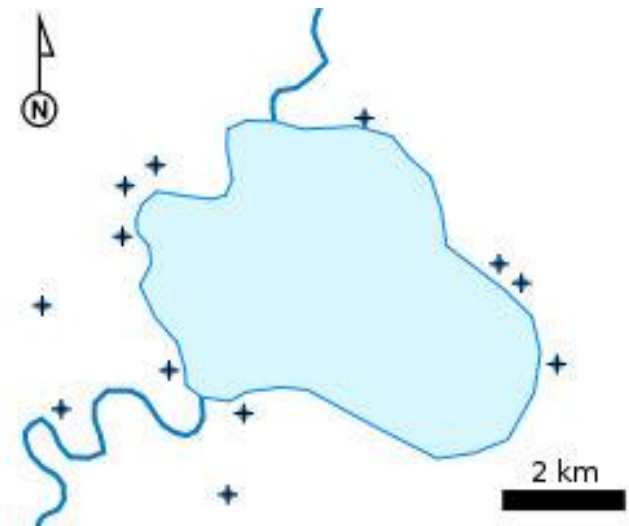

Vertex	X	Y
i	1	3
ii	1.8	2.6
iii	2.8	3
iv	3.3	4
v	3.2	5.2
vi	1	5.2
vii	1	2
viii	3.5	2
ix	4.2	2.7
x	5.2	2.7
xi	4	4

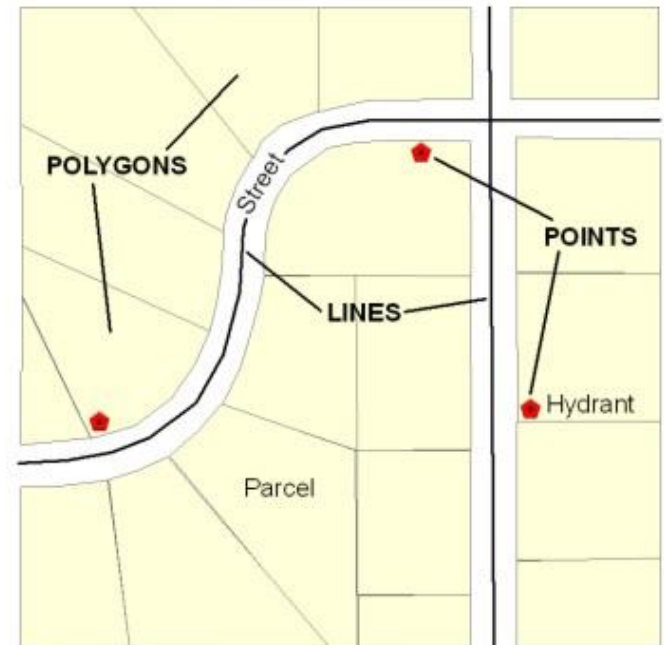
Подјела према димензијама:

- Тачка (0 D) – објекат који има позицију у простору али нема дужину
- Линија (1 D) – састоји се од двије или више повезане тачке
- Полигон (2 D) површина која је ограничена са најмање три линије
- Волумен (3 D) који је ограничен са најмање два полигона

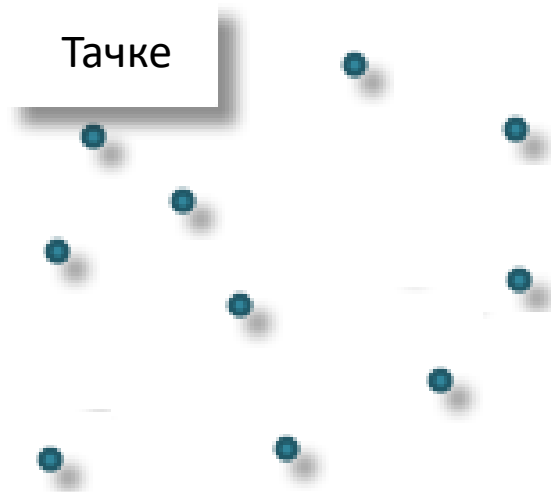
- Избор конкретне презентације треба да се заснива на типовима манипулација које ће се над ентитетима спроводити
- размјера мапа и обрада изворних докумената је битна при ограничавању нивоа детаља који се представљају у бази
- Нпр. на мапи размјере 1: 100.000 индивидуалне куће или парцеле нису видљиве

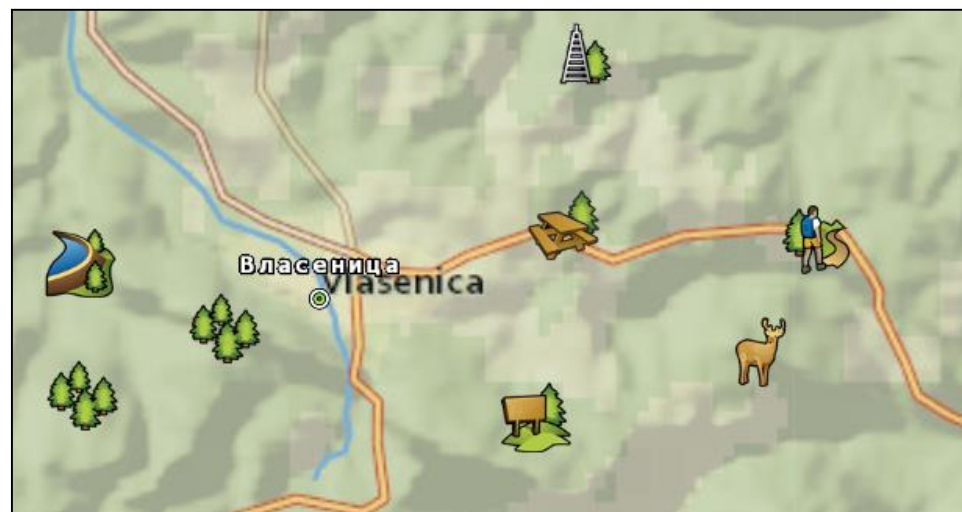
Тачке

- Најједноставнији тип просторних симбола
- Немају просторну димензију (дужину или ширину, бездимензионални географски облик)
- Просторни положај се утврђује паром географских координата (x,y)

- Објектима у облику тачке обично се придружују прикладни топографски знаци, односно знаци који адекватно репрезентују врсту објеката или локација у окружењу
- који објекти ће бити приказани тачком зависи од размјере

Код крупних размјера тачкама се обиљежавају:

- Стабла, врела, пунктови...

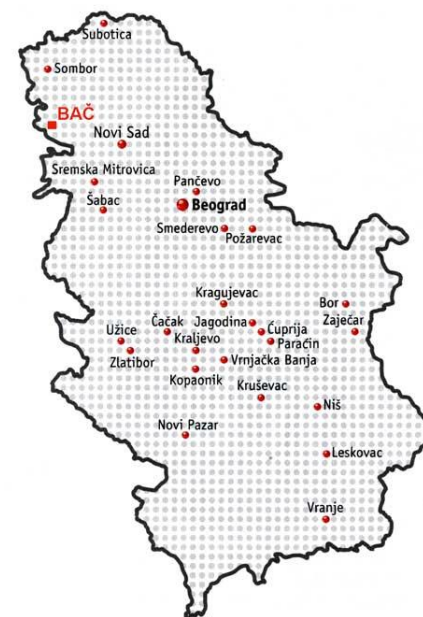

Код средњих размјера:

- Стамбени и пословни објекти, стубови далековода, уже зоне...

Код ситних размјера то су:

- градови, насеља, газдинства и сл.

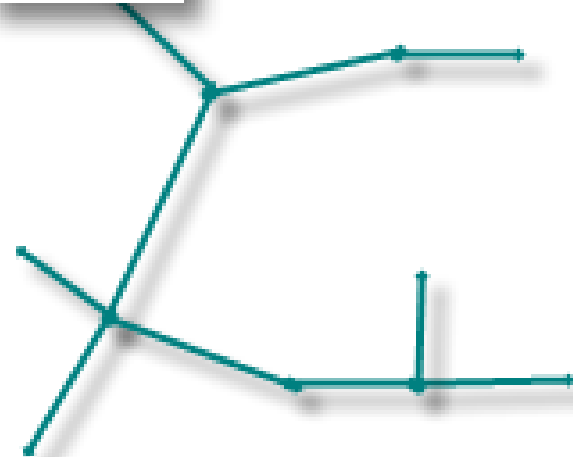

Линије

- Једнодимензионални географски ентитети
- Линију чине најмање двије повезане тачке
- За разлику од тачака имају дужину

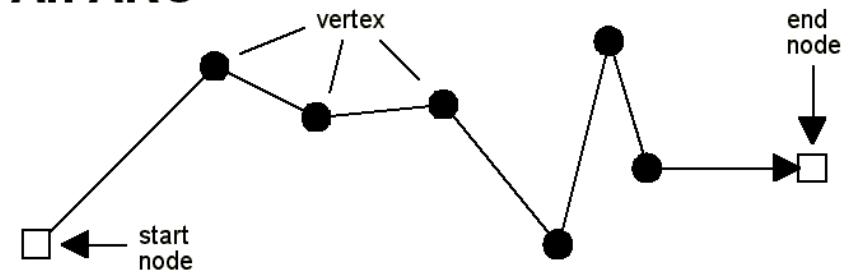
Линије

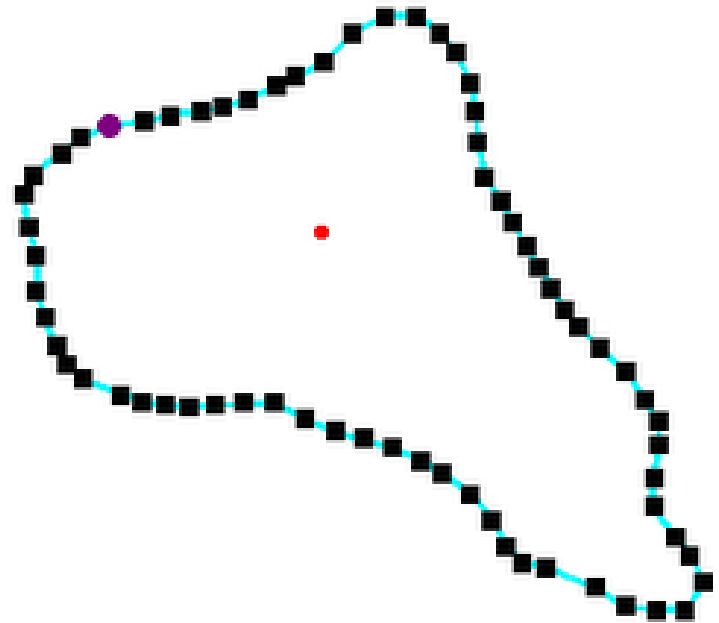
- У ESRI-јевом софтверу ARC (лук, ланац) представља линију - основу за приказ географских ентитета – скуп од n XY координатних парова
- Линија (лук) се састоји од почетног и крајњег чвора, између којих се налазе нодови тзв. вертекси
- Вертекси – тачке унутар лука које линију чине “изломљеном”

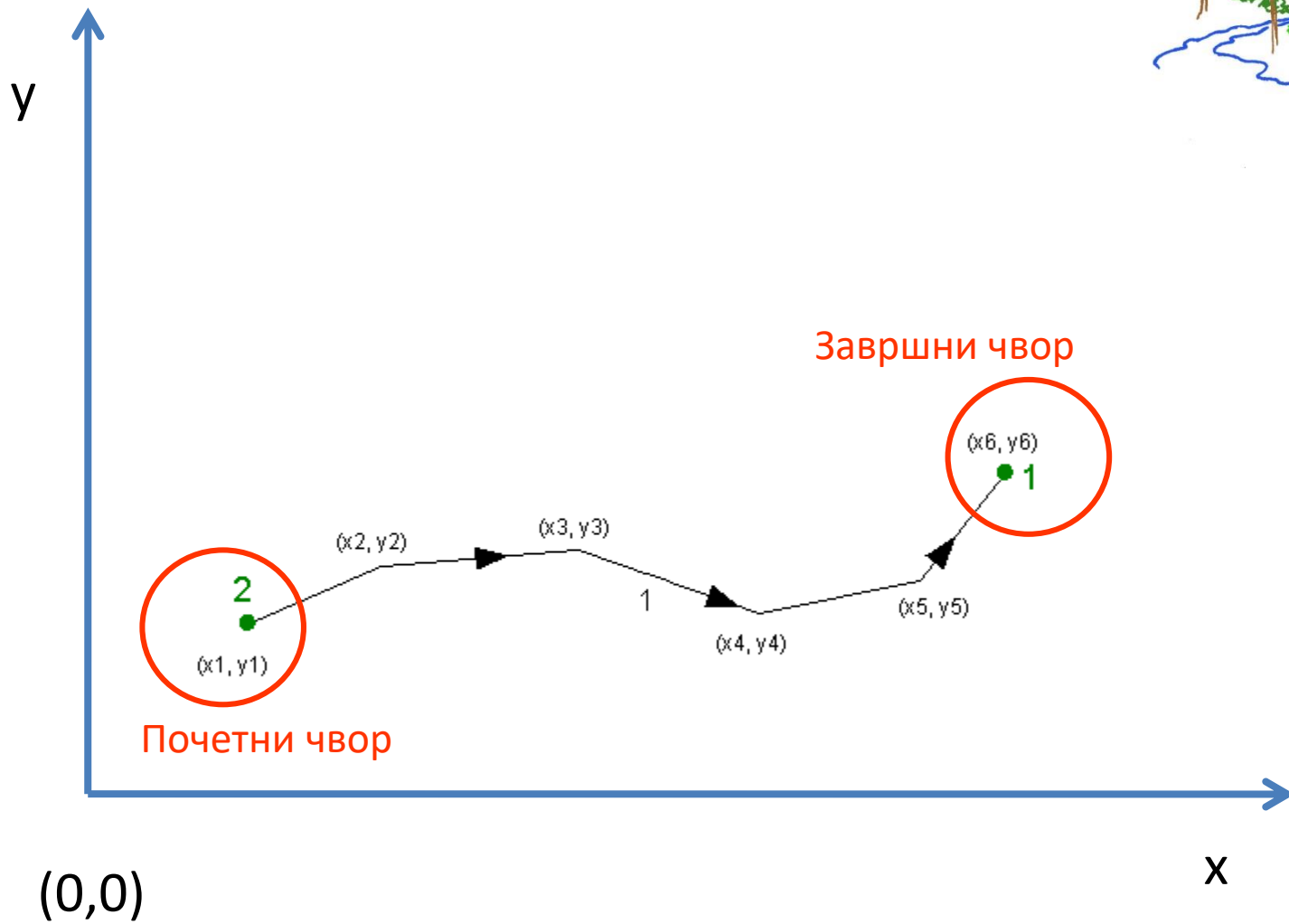
An ARC

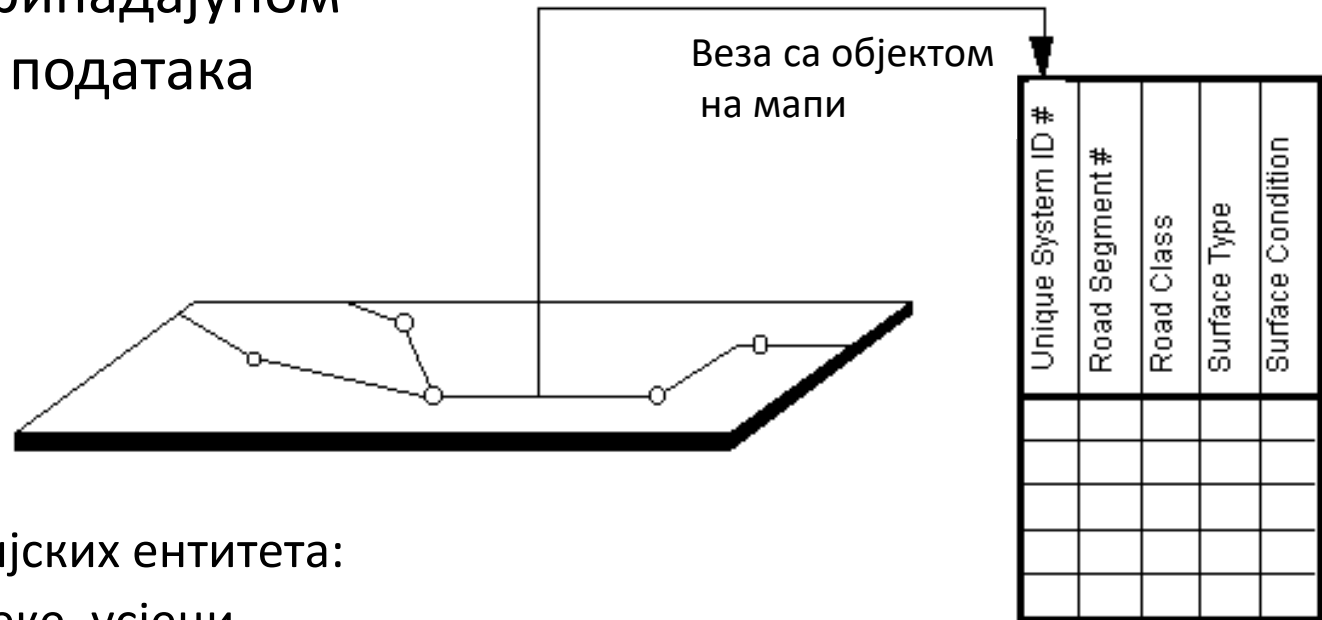
- Што су линијски сегменти краћи и што је већи број XY координатних парова то ће низ (ланац) сегмената боље апроксимирати криву односно она ће бити детаљније приказана

Сви ентитети (објекти)
имају везу са припадајућом
табелом у бази података

Примјери линијских ентитета:

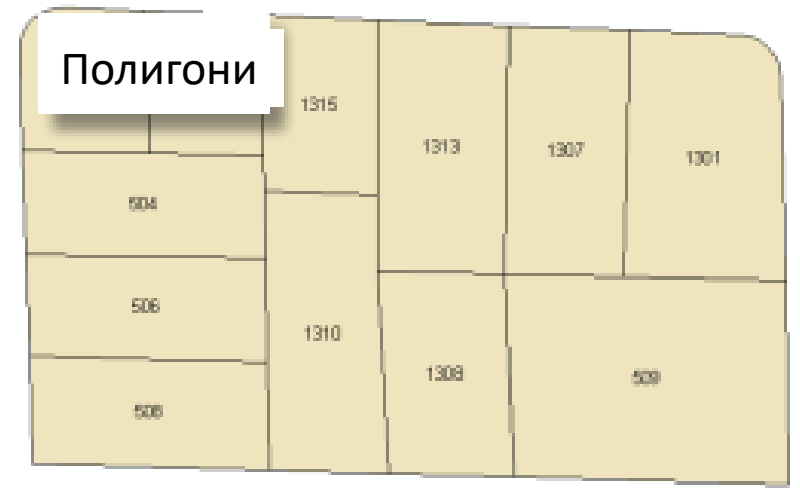
- Природни: ријеке, усјеци
- Антропогени: путеви, инфраструктура
- Остали: границе, изохипсе и др.

Road Attribute Table

Полигони

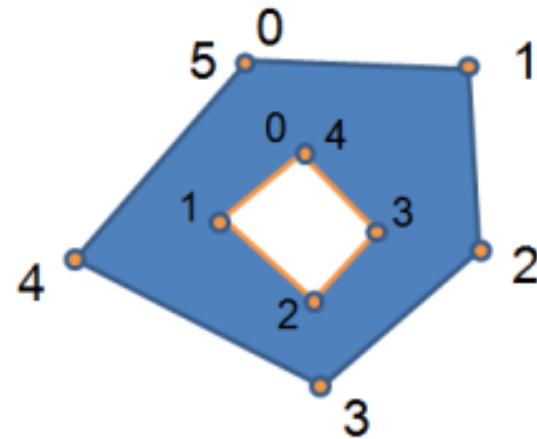
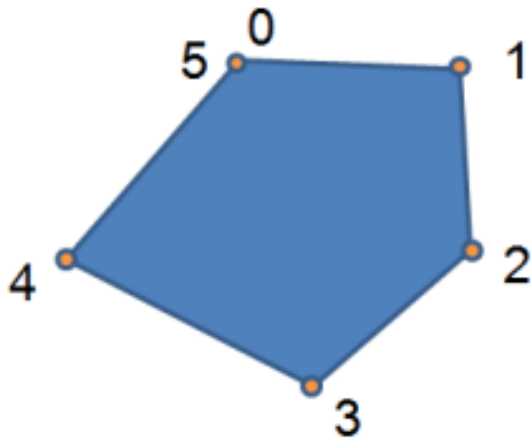

- Ентитети који имају ширину и дужину
- Полигони представљају серију повезаних линија које почињу и завршавају у истој тачки
- Сваки полигон има јединствен облик, обим и површину
- Примјери полигона на картама: шумско газдинство, општина, парцела, заштићена зона...

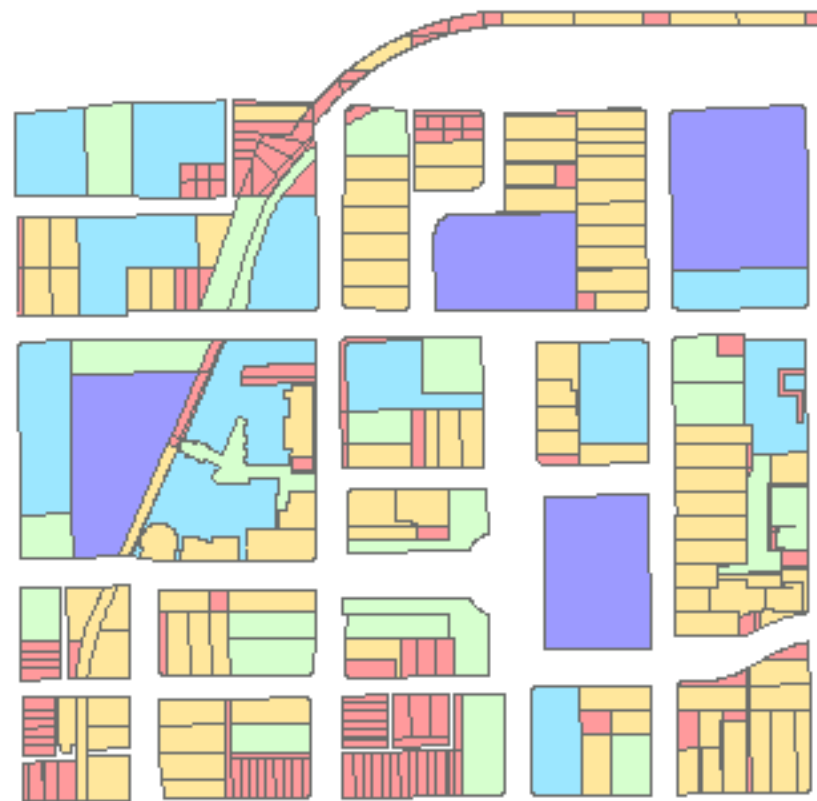

- То је 2-димензионална површина са једном спољном и без или са унутрашњим границама

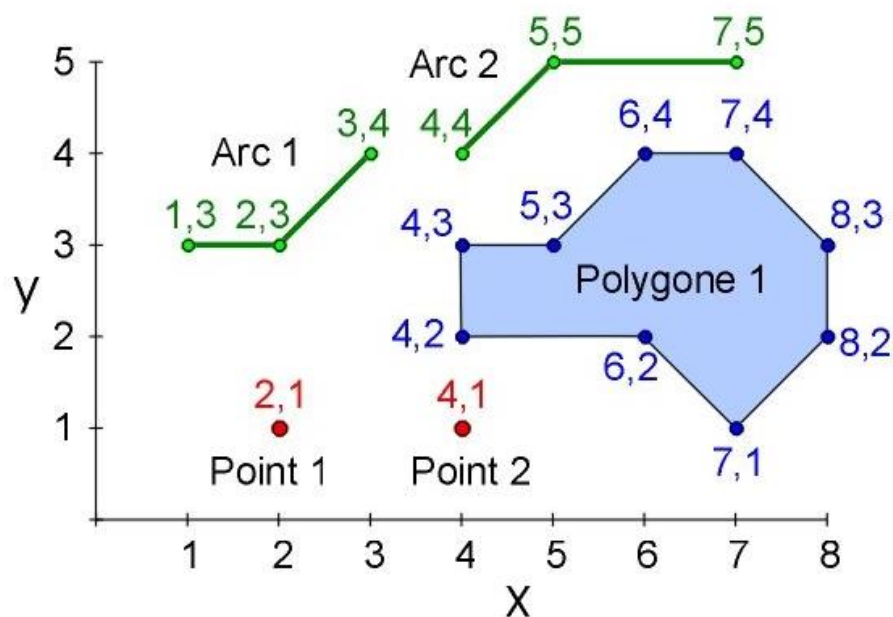

- У случају полигона граничне линије су од значаја, али најважније су информације о самом подручју које је омеђено линијама, тј. о полигону
- Полигони имају разне облике и могу репрезентовати било који дводимензионални приказ у окружењу

Унутрашња структура векторске базе података

Point ID - Nr	x,y coordinates
1	2,1
2	4,1

Arc ID - Nr	x,y coordinates
1	1,3 2,3 3,4
2	4,4 5,5 7,5

Polygone ID - Nr	x,y coordinates
1	4,2 7,1 8,2 8,3 7,4 6,4 5,3 4,3

Тачка – пар координата

Линија – више повезаних тачака

(координатних парова)

Полигон – више повезаних линија (или скуп повезаних координатних парова)

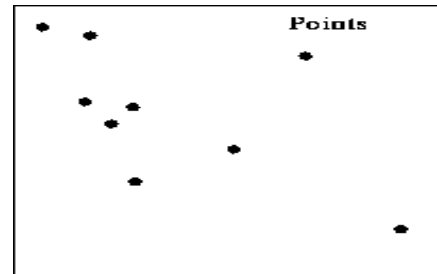

Тачке

1 (2,4)

2 (2,7)

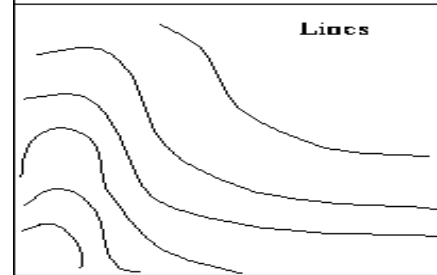
.....

Линије

1 (2,4),(3,1),(3,5),.....

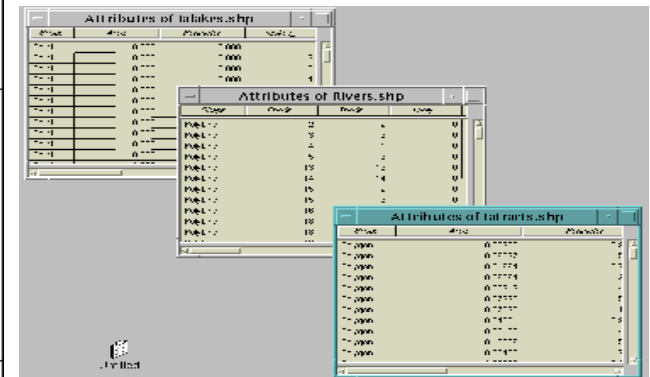
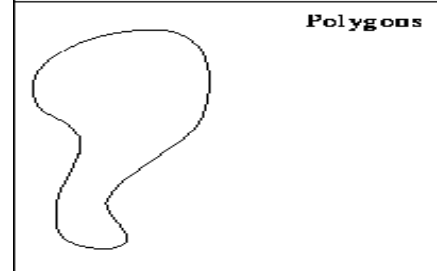
2 (2,7,2,9),.....

Полигони

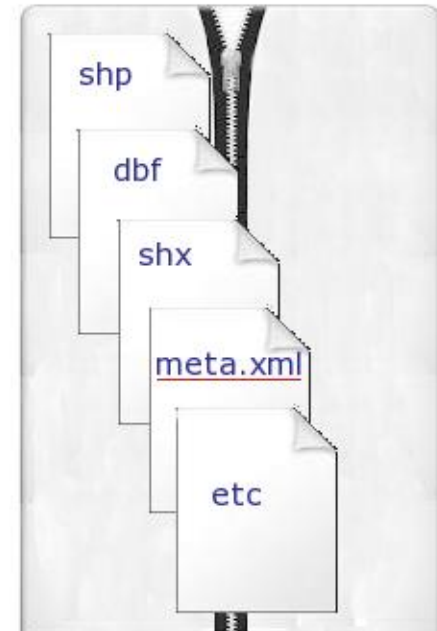
1 (2,4),(2,7),(3,5),..., (2,3)

.....

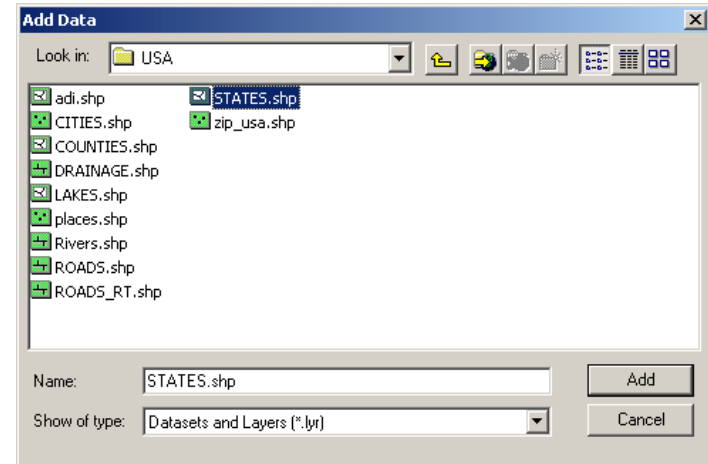

- Како презентација реалног свијета зависи од облика објеката у природи, векторски подаци су представљени у три поменута векторска облика, у виду лејера, (као тзв. шејпфајлови: shape – облик)
- Шејпфајл је се састоји од три засебна фајла са екстензијама:
 1. .shp
 2. .shx
 3. .dbf

- .shp фајл означава листу координата који дефинишу облик објекта
- .shx фајл одржава везу међу објектима и претрагу према њиховом типу
- .dbf фајл садржи све атрибуте који описују географски ентитет (објекат)

- Остали типови фајлова које може посједовати цјеловит фајл:
- .prj (информација о пројекцији)
- .sbn, .sbx (просторни индекс објекта)
- .ain, .aih (атрибутни индекс)
- .ixn (геокодирајући индекс)
- .mxd
- .atx
- .shp.html
- .cpg

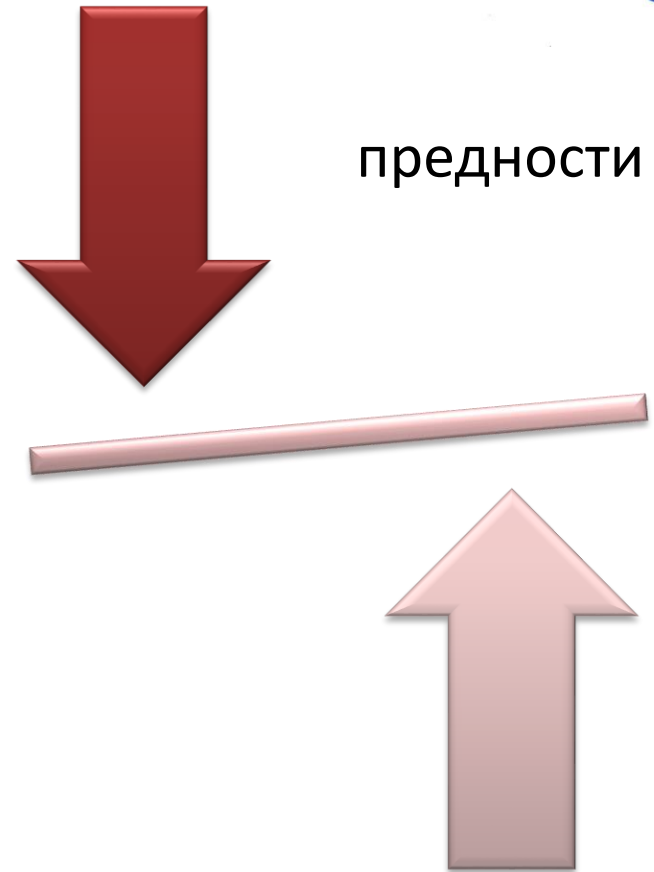

ArcView®

Векторски модел

Предности:

- Добра презентација стварности (графички квалитетан приказ)
- Компактна структура података
- Топологија (могуће су мрежне анализе, просторне анализе)
- Висок квалитет карата

Векторски модел

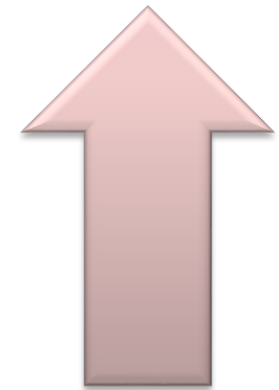

Недостаци:

- локација сваког вертекса мора бити похрањена у бази (комплексна структура)
- симулација може бити отежана јер процесирање може изискивати висок интензитет обраде
- неке просторне анализе су тешке за приказ, подаци морају бити конвертовани у тополошку структуру
- неподесни за континуалне податке нпр. приказ висина

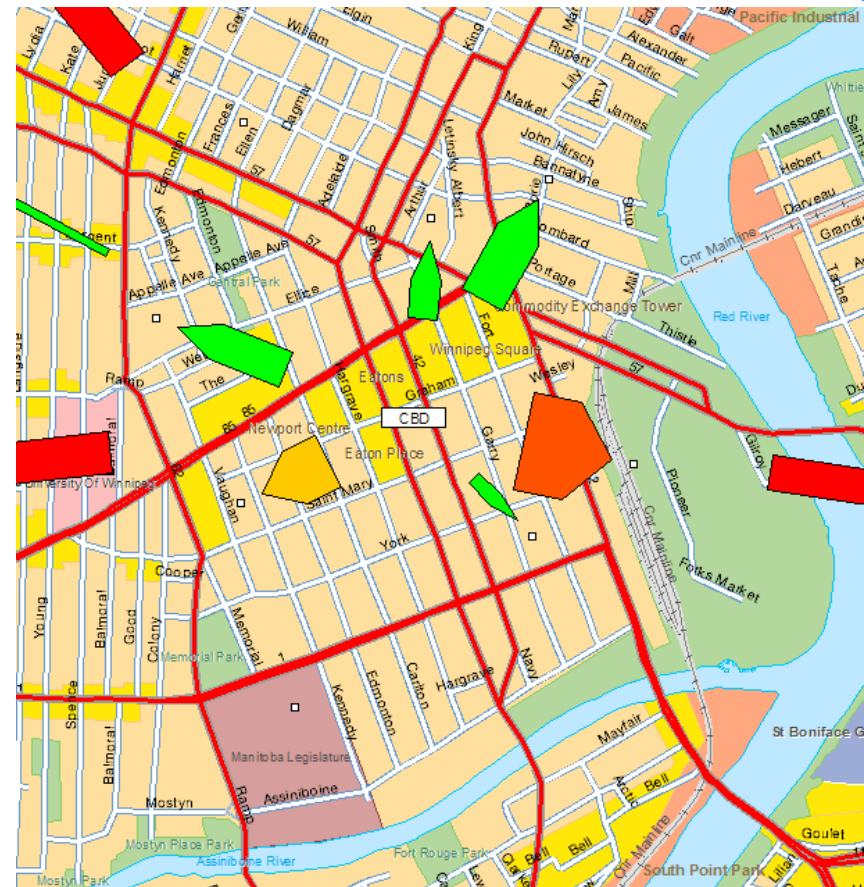
недостаци

Растерски и векторски модел: поређење

- Растерски модел представља групе тачака (пиксела) који личе на фотографију па се за растерски приказ често користи термин слика
- С друге стране векторски модел се заснива на аналитичкој геометрији и гради сложен приказ на основу геометријских ентитета: тачака, линија и полигона.

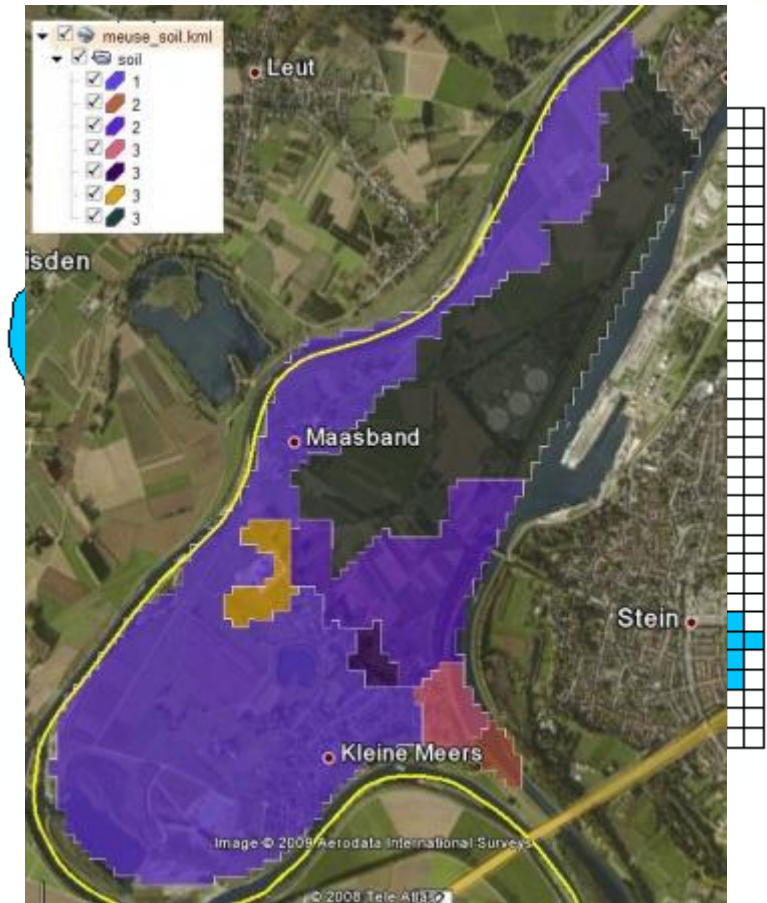

- Геометријски ентитети су међусобно зависни: полигон се описује линијама, линије се одређују тачкама а тачке се дефинишу путем координата
- Векторски приказ, за разлику од растерског, омогућује све операције (брисање, додавање, копирање, помјерање и сл.)

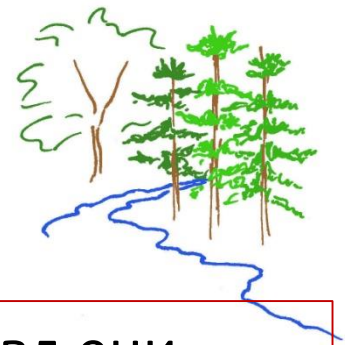

- Сваки од модела има своје предности и недостатке
- Код векторског модела могућа је организација карте у више слојева док је то код растерског отежано
- Растерски модел обично нема много информација (нпр: геометрија, топологија)
- Најбоље рјешење је најчешће комбинација и искориштавање предности једног и другог модела

Тип ГИС-а	Предности	Недостаци
Векторски	<ul style="list-style-type: none"> • Добро позната методологија рада • Мали хардверски захтјеви • Велика палета улазно-излазних уређаја • Велика флексибилност у измјени података • Флексибилност у избору размјере • Прецизна аквизиција података 	<ul style="list-style-type: none"> • Скуп и дуготрајан поступак уноса података • Дуг временски период изградње система
Растерски	<ul style="list-style-type: none"> • Мала цијена система • Кратак период изградње система 	<ul style="list-style-type: none"> • Мала количина интелигенције у подацима • Тешка интерактивна модификација података • Мала флексибилност у избору размјере • Непогодност повезивања са базом података • Могућност кориштења само растерских плотера

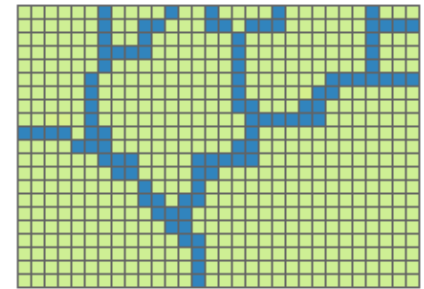

Тачке, линије и полигони (вектори) могу бити представљени пикселима тако да се чувају просторни односи између локација.

Линеарни подаци

- То су сви објекти (енг: features) који се у обичној резолуцији појављују као линије (путеви, ријеке, цјевоводи)
- Линија се може приказати као низ повезаних ћелија

Сет линијских објеката
приказан у мрежи

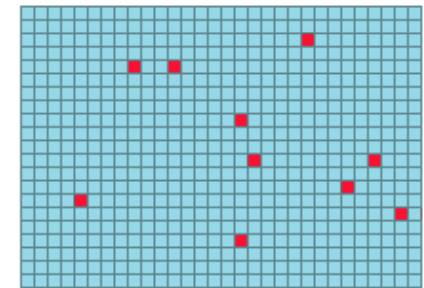
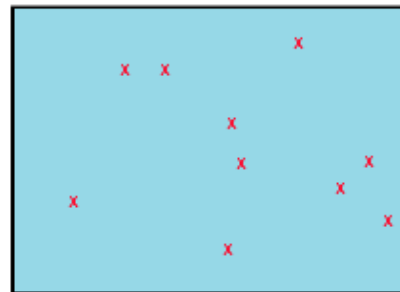

Тачност презентације варира у зависности од размјере приказа и резолуције растера

Тачкасти подаци

- Тачка је објекат који се приказује само једном ћелијом
 - Мања величина ћелије значи мању зону
 - тачност зависи од величине ћелије и од размјере
- Неки објекти у зависности од резолуције могу бити тачке али и полигони (шумско газдинство и сл.)

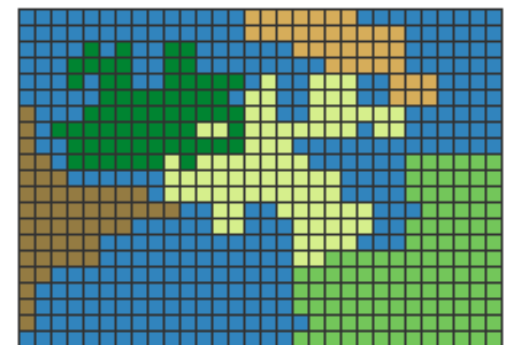

Сет тачкастих објеката представљен у мрежи

Полигонски подаци

- Најбоље се приказују као скуп повезаних ћелија који приказују одређени облик
- Недостатак: не могу се приказати потпуно јасне и глатке границе (проблем познат под називом “степенице”)

Сет полигонских објеката
приказан у мрежи

Остали типови података

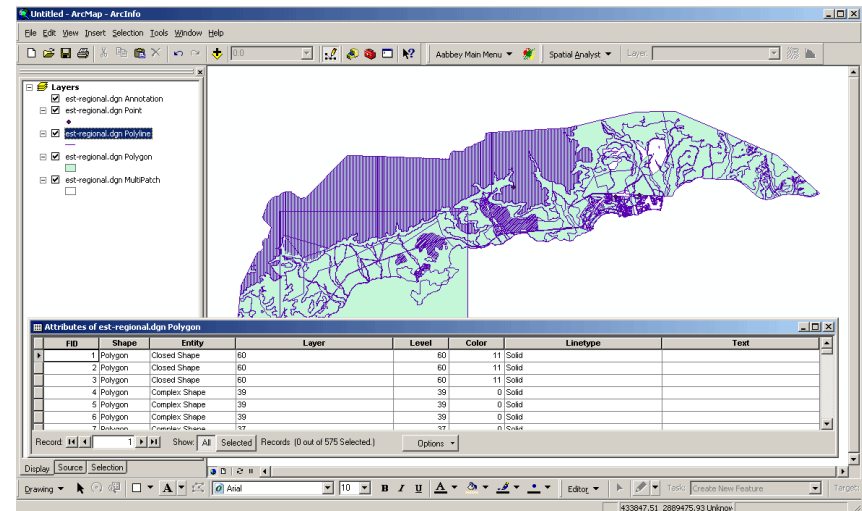
- **Алфа-нумерички подаци**
- Атрибутским подацима се изражавају негеометријске карактеристике ентитета
- Највећи број атрибута у ГИС-у дат је у алфа-нумеричком облику, односно изражен је помоћу бројева и слова
- Најчешћи носиоци алфа-нумеричких података су табеле, статистички годишњази, извјештаји и сл.

<i>Broj parcele</i>	<i>Kultura</i>	<i>Klasa</i>	<i>Površina</i>
12/1	njiva	1	12000
43/1	njiva	1	3400
43/2	njiva	1	4500
98	njiva	3	45000
99	voćnjak	3	2000
104	voćnjak	2	90000
105	njiva	3	85000

<i>Naziv opštine</i>	<i>Broj stanovnika</i>
Pančevo	125261
Subotica	150534
Voždovac	161376
Loznica	86875
Topola	27579

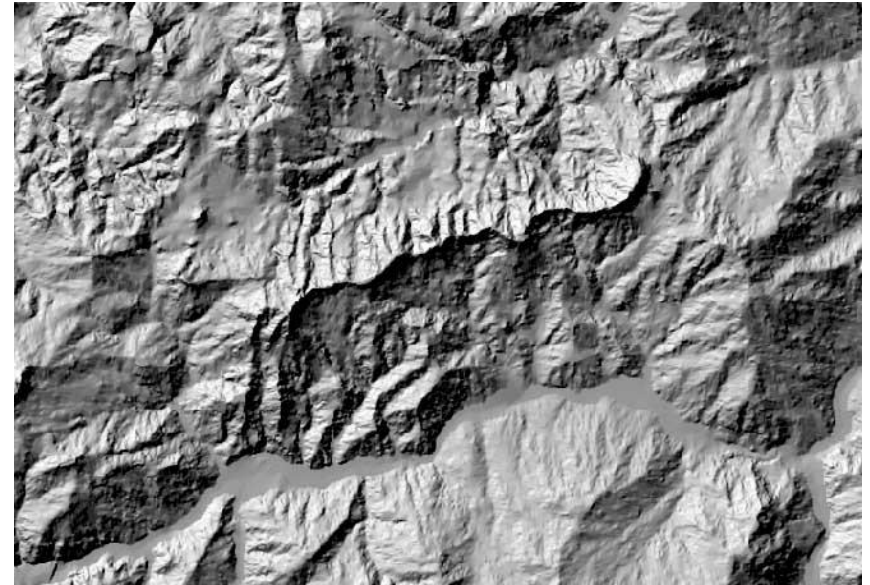
- Атрибутске табеле садрже описне информације о карактеристикама објеката у реалном свијету
- Нпр: табеле објеката обиљежених тачком могу да садрже информације о стаблима, ширини, висини, годишту и сл.

Дигитални модел висина

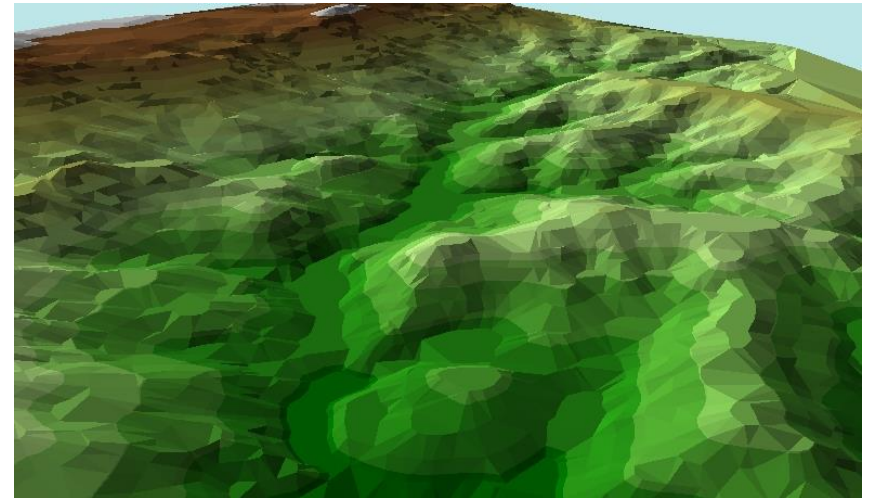

- Приказ рељефа умногоме поспјешује процес генерисања правилне слике простора
- Осим визуелног ефекта (тродимензионални приказ) приказ рељефа повећава картометријске и аналитичке особине приказа простора

- Дигитални модел висина је организовани скуп података о висинама терена записан у дигиталном облику
- ДМВ садржи податке о положају и висини тачака у простору

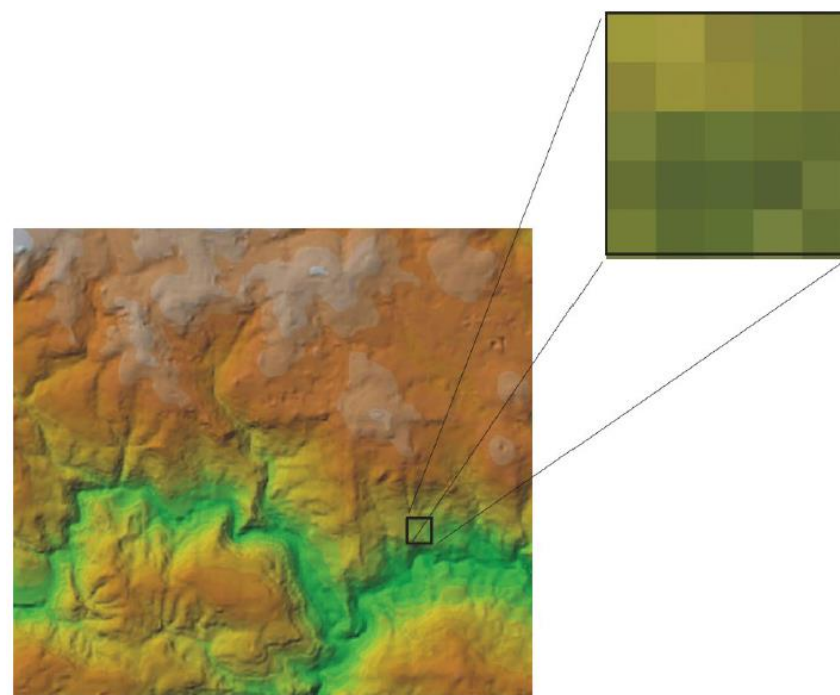

- Најчешћи начин записа података о висинама терена је у облику:
- Правилне мреже тачака (GRID модел - растер),
- Мреже неправилних троуглова (TIN – triangular irregular network)

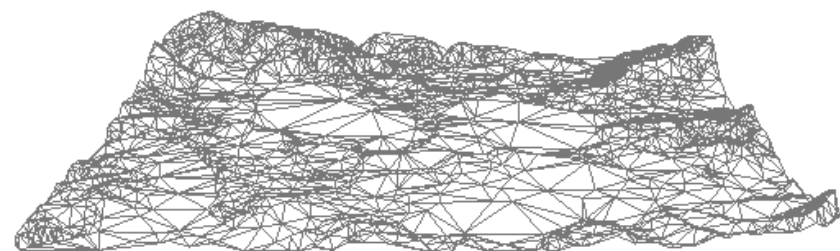
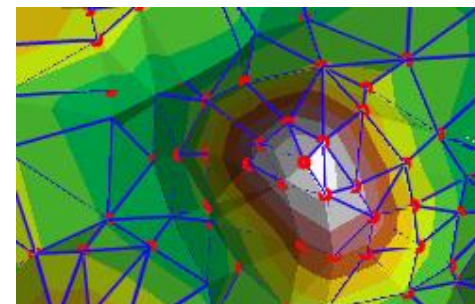
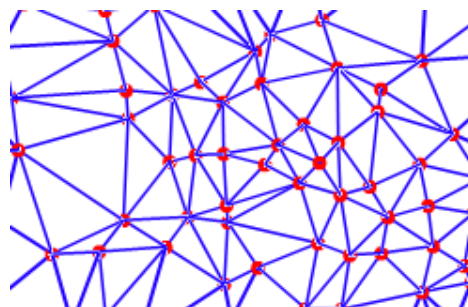

- Грид модел представља облик записа висине рељефа у виду правилне мреже квадрата (грида)
- Основни параметар GRID модела је резолуција
- Резолуција GRID модела је растојање између двије узастопне тачке терена за које је позната висина (крећу се од неколико метара до неколико стотина метара)

- TIN модел је облик приказа терена у виду мреже непреклапајућих троуглова
- Представља векторску полигонску структуру која настаје спајањем познатих вриједности тачака у низове троугла заснованих на триангулацији

**ХВАЛА
НА
ПАЖЊИ!**

